

Літаратурна Мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНнікаў БССР

ЧАЦВЕРТЫ З'ЕЗД ПІСЬМЕНнікаў СССР

ОРДЭН ЛЕНІНА — НА СЦЯГУ САВЕЦКІХ ПІСЬМЕНнікаў

Асабліва памятным і ўрачыстым стаў для дэлегатаў і гасцей IV з'езду пісьменнікаў СССР пяты дзень работы з'езду. 26 мая з раніцы працягваліся спрэчкі па дэкладах. Пасля невялікага перапынку ва ўрадавых ложах займаюць месцы цёпла сустрагаты прысутнымі таварышы Л. І. Брэжнэў, Г. І. Воранаў, А. М. Касыгін, А. П. Кірыленка, К. Т. Мазураў, М. В. Падгорны,

Д. С. Пальянскі, А. Я. Пельшэ, М. А. Суслэй, А. М. Шалепін, П. Я. Шэлест, П. Н. Дземічэў, Д. А. Кунаеў, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашыдаў, У. В. Шчарбіцкі, І. В. Капітонаў, Ф. Д. Кулакоў, Б. М. Панамароў, М. С. Саломенцаў. Старшыняваючы В. Кожэньнікаў дае слова Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР М. В. Падгорнаму.

ПРАМОВА М. В. ПАДГОРНАГА

Дарагія таварышы! Мне дастаўляе вялікае задавальненне ў знамальныя дні работы вашага з'езду ўручыць Саюзу пісьменнікаў СССР вышэйшую ўзнагароду Радзімы — ордэн Леніна. Дазвольце зачытаць Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 20 мая 1967 года:

«За заслугі ў развіцці савецкай літаратуры, якая ўвасабляе ідэі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. І адзначаючы ўклад савецкіх пісьменнікаў у камуністычнае будаўніцтва і ў перамоту савецкага народа над фашызмам, узнагародзіць Саюз пісьменнікаў СССР ордэнам Леніна».

Дазвольце мне ад імя Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР і Савецкага ўрада сардэчна павітаваць дэлегатаў з'езду, усіх савецкіх пісьменнікаў з гэтай высокай ўзнагародай і пажадаць новых творчых поспехаў у барацьбе за камунізм.

Узнагароджанне пісьменнікаў арганізацыя краіны азначае прызнанне выдатных заслуг літаратуры сацыялістычнага рэалізму, усіх савецкіх пісьменнікаў перад нашай Радзімай, перад народам.

На парозе вялікага свята — 50-й гадавіны Кастрычніка асабліва відочны веліч шляху, пройдзенага нашай літаратурай за гады Савецкай улады. Аплачываюцца ідэі ленінізма, з першых дзён рэвалюцыі непарывна звязанай сабе з ідэямі пралетарыяту, з ідэямі мірнага працоўнага савецкага літаратара расла і мацнела, мужнела і загартоўвалася разам з нашай сацыялістычнай Айчынай.

Успомнім, таварышы, як нарадзілася і ўсталявалася Савецкая улада. Жорсткія супрацьпалітычныя скінутыя класы, падтрыманыя сусветным імперыялізмам, было першым цяжкім выпрабаваннем, якое выдала на яе долю. Наша малая Савецкая дзяржава, якая пачала сваю гісторыю з ленінскага дэкрэта аб міры, вымушана была са зброяй у руках абараняць заваявы Кастрычніка.

Савецкая літаратура, што нарадзілася ў агні рэвалюцыі і грамадзянскай вайны, з першых жа сваіх крокаў стала актыўным удзельнікам гэтай барацьбы. У жалезным патоку рэвалюцыйных падзей яна разгледзела і паматска адлюстравала рысы новага чалавека, стварыла вобразы барацьбы, якія на многія дзесяцігоддзі захаваў значэнне высокага прыкладу служэння народу.

Былі перадачы ў якіх цяжкіх умовах здзісьніўся і наш пераход да мірнага будаўніцтва. Жорсткае супрацьпалітычнае класавое ворага, разруха ў прамысловасці і на транспарце, у сельскай гаспадарцы, голад і эпідэмія — усё даялася перадаць маладой Савецкай рэспубліцы. Нішто не магло спыніць нашага руху да вялікай мэты.

Герачыны падзвігі савецкага народа. Магнітка і Днепрагэс. Харкаўскі трактарны і Туркісіб, Метрабуд і Ротсельмаш, рэвалюцыйныя пераўтварэнні ў вёсцы арганічна ўвайшлі не толькі ў гісторыю нашай краіны, але і ў гісторыю савецкай літаратуры, у асабістую і творчую біяграфію многіх мастакоў слова.

Гістарычныя змены ў эканоміцы, культуры, Пачуцці, якія валодаюць цяпер усімі, што сабраліся ў гэтай зале, кожным літаратарам Савецкай краіны, выказвае ў сваім слове К. Федзін.

Гэты ўрачысты дзень уручэння Саюзу пісьменнікаў СССР вышэйшага ордэна Савецкай дзяржавы, гаворыць К. Федзін, будзе называць памятны нам — шматнацыянальнаму, шматгаласнаму брацтву працоўнікаў пера.

Чырвоны сцяг, пад слаўнай засенню якога работа савецкага пісьменніка набывае энэргію і натхненне, сёння ўвечам чужоўным сімвалам неўміручага Леніна.

Як раней на працягу рэвалюцыйнай гісторыі, так і цяпер вобраз Леніна клікае і кліча пад гэты сцяг працы, сцяг міру і дружбы паміж народамі.

Савецкая літаратура прытрымліваецца кіліку Леніна. Яна ўвасабляе ў творчых пісьменнікаў ідэі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Яна ўдзельнічае ў будаўніцтве камунізму. Яна будзе імкнуцца да ішч больш плённага ўдзелу ў працы савецкіх народаў. І яна не забывае, што, калі для абароны гэтых народаў трэба будзе аддаць свае сілы, якія былі аддадзены ў імя перамогі над

быце, у свядомасці людзей, атмасфера працоўнай адвагі і герызму, выдатныя справы ўдзянаў і стаханавцаў, падзвігі першых Герояў Савецкага Саюза — вось што служыла жыццёвым матэрыялам для літаратуры перыяду разгорнутага будаўніцтва сацыялізма. Многія выдатныя творы, напісаныя савецкімі пісьменнікамі ў гэты год, па праву сталі нашай класкай.

З гонарам вытрымала сацыялістычнае грамадства самую жорсткую выпрабаванні ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Разграміўшы фашызма ордэ, савецкі народ адстаў заваявы сацыялізма, выратаваў свет ад карычневай чумы.

Мы можам, таварышы, з годнасцю сказаць аб тым вялікім укладзе, які ўнесла ў нашу перамоту савецкай літаратура. Пальмянае, патрыятычнае пісьменніцкае слова панажала сілы савецкіх людзей у барацьбе з ворагам, умацоўвала іх веру ў правільнасць нашай справы, узнімала на подзвігі. Многія нашы пісьменнікі, у тым ліку і прысутныя ў гэтай зале, прайшлі ў салдацкім шынялі цяжкі шлях вайны.

Вялікі подзвіг савецкай літаратуры ў Айчыннай вайне атрымаў усеагульнае прызнанне і высокую ацэнку. Каля трох тысяч літаратараў узнагароджаны баявымі ордэнамі і медалямі, некаторыя ўдасцены высокага звання Героя Савецкага Саюза. Народ свята ўшаноўвае імямі трохсот пісьменнікаў, якія аддалі сваё жыццё за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы.

У пасляваенныя гады нашы пісьменнікі ў сваіх лепшых творах ярка адлюстравалі нудна-хлынае, хоць і не лічыла ўзходжанне народа да новых вяршынь навуцы, тэхнікі, культуры, герачыны творчы пошук будаўніцтва камунізму. Арганічная сувязь з практыкай камуністычнага будаўніцтва, з сучаснасцю заўсёды з'яўлялася і з'яўляецца для савецкага мастака невычарпальнай крыніцай новых тэм, ідэй, характараў, крыніцай яго творчага натхнення.

Вернісць праўдзе жыцця, непакінаючы прычэпам камуністычнай партыінасці і народнасці дазволілі нашым пісьменнікам стварыць яркі мастацкі летапіс паўвековай гісторыі жыцця савецкага народа, адлюстравалі яго вялікі гістарычны подзвігі.

Дарагія таварышы! Велічавыя поспехі сацыялізма ва ўсіх сферах матэрыяльнага і культурнага жыцця грамадства. Але галоўнай нашай заваявай з поўны і правам можна лічыць фарміраванне новага чалавека. Уклад савецкай літаратуры ў вырашэнне гэтай велічнай і складанай задачы — выхаванне духоўна багатай, ідэіна перакананай, інтэлектуальна і эмацыянальна развітай асобы сапраўды цяжка перапацці.

У сённяшнім свеце ідзе жорсткая бітва за розумы і душы людзей. Нашы ідэіны ворагі разумоў: сацыялізм стаў рэальнасцю, сляі, прыцягальнай для мільянаў; Ігнараваць яго нельга, разлічваць на ваенную перамоту над ім — безнадзейна. І яны халапоцца за апошнюю надзею — прабуюць ідэіна-маральна раззброіць савецкіх людзей, дыскредытаваць ідэі сацыялізма на міжнароднай арэне, хоць яны неабудзь абмежаваць іх пашырэнне, усё ўзрастаючы ўплыву.

У вострай і непрыкрытай сутычцы дзвюх сацыяльных сістэм, дзвюх ідэалогій вялікай

роля савецкай літаратуры. Яна насе працоўным усяго зямнога шара слова ленінскай грады. Ідэі рэвалюцыі, пралетарскага інтэрнацыяналізму, прагрэсу, сапраўднай чалавечнасці. У гэтым яе высокая гістарычная місія, якую яна выконвае з гонарам.

У прысутны Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза Чавёртаму з'езду пісьменнікаў СССР высока ацэньваецца роля Саюза пісьменнікаў у развіцці савецкай літаратуры, у згуртаванні ўсіх пісьменнікаў — баявога атрада нашай творчай інтэлігенцыі. Дзейнасць саюза ў многім садзейнічала сфарміраванню ва ўмовах сацыялістычнай рэалінасці новага тыпу мастака — актыўнага грамадскага дзеяча, грамадзяніна, баявіка.

Вялікая роля Саюза пісьменнікаў у станаўленні і росквіце ўсіх літаратурных брацкіх народаў нашай краіны, аб чым многа і грунтоўна гаварылі з гэтай трыбуны дэлегаты з'езду. Сацыялістычны лад, поспехі ленінскай нацыянальнай палітыкі забеспечылі паспяховае развіццё наймагнатышчых літаратур — і тых, якія маюць даўня традыцыі і шматвекавую гісторыю, і тых, якія свёра нараджэнне абязвалі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

У адзіным страі, захоплення агучэннімі мэтам і ідэаламі ідуць сёння пісьменнікі ўсіх народаў Савецкага Саюза. Адзіная і разнастайная савецкая літаратура з'яўляецца жывым увасабленнем брацтва і ўзаемаабгажання культур савецкіх народаў.

Дарагія таварышы! У гэтай зале сабраліся прадстаўнікі ўсіх атрадаў і ўсіх пакаленняў савецкай літаратуры. Тут нібы ажывае яе гісторыя за паўстагоддзі.

Сярод дэлегатаў — убабелены сівізнай ветэраны, якія сталі іх вытэраў літаратуры сацыялістычнага рэалізму. Сёння мы звяртаем слова глыбокай павагі і ўдзячнасці перш за ўсё да іх, ад усяго сэрца жадаем ім моцнага здароўя, душэўнай бадабэрацы, неўвядальнага творчага даўгалецця.

Побач з ветэранамі — пісьменнікі стапайшага пакалення, тых, хто ўвайшоў у літаратуру ў слаўныя гады павітолак, у пару суровых ваенных выпрабаванняў і ў пасляваенны перыяд. Яны поўны творчых сіл, знаходзяцца ў росквіце таленту. І мы ўвучыны, што яны парадуюць нас многімі новымі значымі творами.

У ліку дэлегатаў з'езду і маладыя пісьменнікі. Радасна, што ў нас расце талентавая літаратурная змена, якая паспяхова працягвае лепшыя традыцыі сваіх настаўнікаў і старэйшых таварышаў.

Есць усё падставы меркаваць, што пісьменніцкая арганізацыя краіны і надалей будзе выступаць як творчы саюз барацьбы за партыінасць і народнасць, за непакінаць ідэіны асновы савецкай літаратуры, за яе новыя мастацкія заваяванні.

Дарагія таварышы! Дазвольце мне, уручычы Саюзу пісьменнікаў СССР ордэн Леніна, яшчэ раз ад душы павітаваць усіх пісьменнікаў нашай краіны з высокай ўзнагародай, пажадаць поспехаў у творчай працы і выказаць упэўненасць у тым, што савецкія пісьменнікі і ў далейшым будучым аддаваць увесь свой талент, увесь запал сваіх сэрцаў роднаму народу, вялікай справе камунізму.

ТАСС. (Справаздача з пасяджэння з'езду — на 4-й стар.)

фашызмам, яно, савецкая літаратура, аддаць іх.

Чавёрты з'езд пісьменнікаў СССР шыра дзякуе Цэнтральнаму Камітэту Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Прэзідыуму Вярхоўнага Савета СССР і Савецкаму ўраду за высокую ацэнку заслуг Саюза пісьменнікаў СССР у развіцці нашай савецкай літаратуры!

Гучыць апладысмента залы І, як бы асяняючы ўрачыстасць, ярка зрае на сцягу Саюза пісьменнікаў Савецкай краіны ордэн Леніна.

ТАСС. (Справаздача з пасяджэння з'езду — на 4-й стар.)

СТАЛІЦА КРОЧЫЦЬ У ДЗЕСЯТАЕ СТАГОДДЗЕ

Ніколі яшчэ Мінск не быў такім прыгожым і радасна-ўрачыстым. Сваё 900-гадовае юбілей, ён сустракае ў багатым святотымі убранні — лясюдына поплыла сцягоў і вымпелаў, яркія фарбы транспарантаў і вітражоў. Па-святочнаму выглядаюць і мінае — тая, хто ўзнік год за руні, зрабілі яго горадам-садам, горадам-казкай.

Учора ў Мінску пачаліся святочныя ўрачыстасці ў гонар юбілея 900-годдзя. У Палацы спорту адбылося ўрачыстае пасяджэнне Мінскага гарсавета Савецкай партыі, грамадскімі арганізацыямі і воінамі Савецкай Арміі. Адкрыў яго старшыня выканава гарсавета В. Шарпаў. Кандыдат у члены ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КПБ П. Машэраў зачытаў прылічэнне ЦК КП Беларусі, Прэзідыума Вярхоўнага Савета і Савета Міністраў рэспублікі працоўным горадам Мінскаму гаркому партыі і гарсавету. З дэкладам аб 900-годдзі сталіцы выступіў першы сакратар Мінскага гарсавета кімтата партыі Л. Мятліцкі.

Горд-юбіляр цэля віталі кіруючы дэлегацыі сталіц саюзных рэспублік, Масквы, Ленінграда і Волгаграда, пасланцы сталіцы Польскай Народнай Рэспублікі Варшавы і іншыя гоці, што прыбылі на святкаванні 900-годдзя Мінска.

Вечар скончыўся вялікім святочным канцэртам. А ўвечары старажыты і па-вясноваму юны Мінск расцвіў агнімі святотных ілюмінацый. У палцах і дамах культуры, у парках і скверах, на вуліцах і плошчах горада адбыліся канцэрты професіянальных і самадзейных артыстаў, масавыя народныя гуляні...

Святкі прысвечаны 900-годдзю Мінска, працягваюцца. Над горадам палашчуцца сцягі і ляміюць песні. Сталіца Беларусі ўзнімае крочыць у сваё дзсятае стагоддзе.

МІН ПЛЕВІЧ МОЙ ГОРАД

Я хачу гаварыць пра цябе, Мінск.

Пра цябе, горад майго камсамольскага юнцтва, горад маіх светлых мар і шчаслівых трывоў. Я хачу расказаць, за што я цябе люблю, Мінск, і чаму я не праміну цябе ні на адзін год у свеце. Расказаць, што я думаю пра цябе, калі мы застаёмся аднін на аднін.

Які ўсюкую шычырую споведзь, зрэбіць гэта нельга. Мы пазнаёмліліся з табою, калі мне было крыху больш трынаццаці. Цытатам вясковым падлеткам я прыехаў на палупіны ваенным грузавіку, каб бабачыць — упершыню ў жыцці — вялікі сталічны горад. Да смерці не сатраціць з памяці той дзень нашага першага спаткнення! Перад тым я ўжо бацьку нямаў пакаршышаў — у нашым раёне фашысты спалілі больш палавіны вёсак, многія — разам з людзьмі, некаторыя з іх неазабодзілі знікі з твару зямлі; там, дзе калісьці стаялі хаты і былі вуліцы, сёння высіцае ажночыны зарасці — аднаўляць жыццё не было каму. Задалася, а ўжо звыкся з жалымі адасціхамі спусташчыні, але то, што адкрылася маім вачам у Мінску, было страшней і блочней зведанага. Я спадзяваўся ўбачыць вялікі горад, а ўбачыў вялікае палічышча — на многія кіламетры ўдоўж і ўшыр, на якім прывіднымі здымкамі тыралі чорныя спелавокія будыныкі абгарэлых і разбураных будыныкі. Я спадзяваўся пацуць на тваіх плошчах радасны стоголосы гоман-гам, на вуліцах — вясёлы звон трамваяў, а пацуць журботную, тужліваю маўкліваць і ў той маўкліваці, у той самотнай цішыні — над самым цэнтрам горада — мілагучна сярэбраны звон жукіраўніка... Ты помніш іх пераліста-трапяткі і гукаўды! Тады гэта было зачынаючай у тэмі, неба з'яваў — жукарыні рабні сабе гнэды і вывалілі птушчына на зарослых травой палічышчах...

Але гора не спыніла жыцця. І менавіта пра гэта зачонацца аднойчы скажаць радкомі верша:

А мне ўспамінаецца сорака чавёртыя гады, пажарышчы, поспехі: Дашчэту разбураны вёскы і вёскы, саўсімем аднаго, За наменем наменем — адноўні наш горад! І жыць!

Людзі трымаліся так, як слонкі ваяво трымаліся ўсе пагаральны: усмешкі сустракаліся радка. Абдытак перахрыты пакт, незлічоных страт і вялікай заключонасці ляжы на твэрэх. Трэба было брацца за ўсё спэчатку.

Абхруаны дымам, абсыпаны сажай. Як прывід, ляжаць ты, гарышч ад гора. А надпіс на сцягах «за» і «за» саўсімем аднаго, За наменем наменем — адноўні наш горад! І жыць!

Тэк і пачалі: за каменем — каменем, за домем — дом, за вуліцай — вуліцу... Аўтарытэты-спецыялісты з-за мора прарочылі нам тады, што не раней як праз пачыцца гэтаму мы вылезем з сярхіх і цёмных нор-зямлянак, што не менш чым паўвека прайдзе, пакуль ты залечыш раны і ўзнімецца з руін і поплу ў сваіх ранейшых мастабах. Што і казачы прарокі былі не з мудрых. Яны мералі нас не тым аршышам. Яны зусім не ўлічылі твай творчага інтузіўнага, якім быў ахоплены народ-пераможца, народ-воін, не ўлічылі яго агромністай волі де

жыцця, яго неадольнага жадання зрэбіць цябе прыгажэйшым, чым ты быў. А яшчэ не ўлічылі «пра-рокі», што ў цябе ёсць верныя браты і сестры — ёсць Масква і Тбілісі, Ташкент і Беку, Казань і Алма-Ата, ёсць шмат гарадоў і вялікіх і меншых, што адразу ж працягнулі табе надзейную руку шырай падтрымкай і бескарнісвай брацкай дапамогі.

Восенню сорака сёмага я пасяліўся на адной з тваіх драўляных ускарні, і з таго часу — усё маё жыццё, мой лёс, мае радасці і нягоды звязаны з табою. Надаўно мне даялося пабываць на месцы майго першага жытхства — цяжка паверыць, што гэты раён пасля вайны лічыўся далёкай ускарняй. Помніцца, яго нават не хацелі залічыць да горада і выказаліся толькі браціны: «Які гэта Мінск? Гэта яшчэ не Мінск! Сяло прыгараднае!»

А цяпер тая «ўскарня» ўваходзіць у твой сталічны поас, а прыгарад асцунуць на добрых шасці — васьм кіламетраў, паглынуўшы бліжэйшыя вёскы, гаі, пералескі.

Кожнаму з нас, беларускіх юнакоў і дзяўчат, што прыбылі ў сталіцу на працу або вучобу, трэба было заслужыць право на высокае і паўснае імя мінчанін. Гэтае права заваяўвалася неспрадзяным удедам у аднаўленні і будаўніцтве. Помню нашы студэнцкія суботнікі — дружную працу па расчысціцы руін, на пакладцы трамвайных пуцей, на пасадцы дрў у тваіх парках і скверах, на тваіх бульварх і вуліцах. Мы былі тады яшчэ зусім маладымі і шчаслівымі дзецьмі, што спяляталішы дэлоны, ходзячы сёння ў зялёнай засені, пасаджанымі намі ліп і клёнаў. О, які хораша хліпаць гэтымі цёмнымі аляемі, і што неадзілілі і вырасілі пасля вайны! Я не ведаю, пра што яны гавораць і думаюць — напэўна я, пра свае маладыя справы, — але мне здаецца, што іншым разам яны з удзячнасцю ўспамінаюць яны — першае пакаленне пасляваенных камсамольцаў, якім выпала на долю разам з бальшымі францімакмі і партызанамі ўдзяцца цябе з руін і палічышчах — да сонца, да жыцця і радасці.

Чаму ж я далёкай заву тую вясню? Гадоў прамінула не надта і знога. Не надта і многа... А што засталася ад вясні той? Яе бацьч нічога.

Я крочу па вуліцах, плошчах, аляем, Дзе песні і гоман, дзе мушныя з вонкам, На вобраз былога, што ё паміць твее, Нідзе не наткнуся прыдзірлівым вонкам.

А людзі насустрач, а людзі прыгожыя людзі, рабочыя людзі. Іх подзвігі працоўны, іх клопат аб Мінску Шчаслівым патомствам забыты не будзе.

Я люблю хадзіць тваімі вуліцамі, Мінск. Люблю прыпыніцца на плошчы Перамогі, дзе ля падножжа вялікага абеліска палыжа вечны агонь — агонь нашай нягэснай любаві і ўдзячнасці тым, хто залічыў за тваё вызваленне ад фашызмскага рабства. Люблю абсыці твае ўзнятыя з поплу кварталы, дзе калісьці на кожным кроку фашыстаў падсцерагала свецкае ў горадзі таварыства ў дні ўсеаароднага свята іду на аляю Герояў і падоўгу разгледзе

Многа песень прысяцкі табе беларускія паэты, многа іх скінадзца сёння, і з кожным днём нашыя песні гучаць усё больш радасна і прыгожа, як з кожным днём прыгажэе тва, горад-герой, горад-патрыяі. Мне хораша душыцца, што цябе лічылі сваім, родным нашым слаўнымі песьняры Янка Купала і Якуб Колас, што яны жылі і працавалі тут і што мінчане свята ўшаноўваюць памяць сваіх вялікіх грамадзян. Малады парк над Сяіскаў, дзе калісьці стаяў домік Купала, а зэрз знаходзіцца музей паэта, мы называем ляскава Купалаўскім. Адна з савітых вялікіх і прыгожых плошчаў носяць імя Коласа.

Я знаю не толькі твае перамогі і радасці, але і твае турботы, твае вялікія і малыя клопаты. Ты расцеш, як той казачны волат, — не па гадах, а па гадзінах, і калі ўвечар вяртешся самалётам на твой аэрадром, — дыханне займае ад надзвычайнага вярхоўна: да самага герызонта ва ўсе бакі распасцерацца ўнізе мора вясёлых зіхатлівых агняў.

Нашы гоці ніколі не напраклілі цябе ў няветлінасці — ты заўсёды шырока расчыняў свае дзверы для ўсіх, каго вялі добрая воля і саброскія паучыці. Дазволь жа і мне сказаць ад імя ўсіх тваіх жыхароў: калі ласка, даргія сябры, прыгажэе да нас гоці! Прыгажэе ў мой горад — сталіцу Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Сяргей ПАЛІЗНІК

ДЗЕВЯЦІВЕКАВОМУ МІНСКУ

Стагоддзімі брэдзіла і сцяпенням, і першай чарцы у руках нашчадкаў, І вось аднойчы вынеслі наповерх і тосту першаву, віно Мяснека. Хай сёння Мінск адчуе смакату і даўноі сёваю натавіца, стаялі цэбры ў немаце ўрачыстай. І той, хто раўнадушам здалолены, дэнаса дотык палцаў млынара. Хай пастрабіць з келішка віна. Яно распотіць леднік званерку, яно узбудзіць прымажык ваякоў! Іграйце, гусні гучыня, хвалу ў гоці! Прыгажэе ў мой горад — сталіцу Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Аллісей Суркоў і пакістанскі пісьменнік, лаўрэат Міжнароднага Ленінскага прэміі міру Фаіз Ахмад Фаіз знаёмы даўно. Яны неаднаразова сустракаліся на міжнародных форумах. Савецкі паэт перадаваў на рускую мову імяла твораў А. Фаіза. На з'ездзе налегі сустраціліся зноў...

Казахскі пісьменнік А. Шарыпаў у гады вайны змагаўся ў шэрагах беларускіх народных месціўцаў. Пра падзеі, якія адбыліся на беларускай зямлі ў гады гітлераўскай акупацыі, пісьменнік расказаў у кнізе «Дачка партызана». На з'ездзе ён пазнаёміўся з Іванам Шамкіным, які прысяцкі партызанскай тэме не адзін свой твор...

Перапынак паміж пасяджэннямі. Сустраціліся Украінскі паэт Іван Драч (злева) і Васіль Бынаў.

Фота дэлегата з'езду Н. ПАНКЕВІЧА.

ПАДАРОЖЖА ПА МУЗЫЧНАЙ ПЛОШЧЫ

Вуліцы і плошчы Мінска... Я магу гадзінамі служыць іх музыку. Пруткі гэта Ленінскай шашы, святочныя рытмы Ленінскага праспекта, мітуслівы гоман Прымаўскага, прыгушанае рэха Імянігі.

Есць, аднак, плошча ў Мінску, для якой музыка — не толькі фон, але, калі можна так сказаць, асноўны жанр. Я маю на ўвазе плошчу Свабоды, адну з прыгажэйшых у нашай сталіцы.

Мне не даводзіцца чуць, каб яшчэ які горад мог пахваліцца такім цесным суесутствам музычных устаноў. На плошчы Свабоды нараджаецца наша музыка; тут яе пішуць, слухаюць, рыхтуюць для яе выканання, тут, парэшце, можна пабачыць апошнія яе друкаваныя выданні.

Да рэвалюцыі Беларусь не мела свайго прафесійнага музычнага мастацтва. Каго з царскіх чыноўнікаў турбаваў лёс збытай украіны? Не было ў дзяржаўным Мінску ні музычных тэатраў, ні сімфанічных аркестраў. І вельмі сымвалічна, што музычная школа-дзясцішкола для таленавітых дзяцей азнаёміла зраз у буйным тубератарскім доме на плошчы.

Трошкі наўскаса ад колішняга губернарскага палаца размесціліся школьныя канцэртныя залы, аўдыторыі.

Мне вельмі хочацца яшчэ раз расказаць, дзверы гэтай незвычайнай навучальнай установы, адукацыя ў тым, не каліброў, паслухаць яе цішыню. Шмат гадоў я выкладаў тут, спалучаючы педагогічны дзеянне з творчай працай, з працай у саюзе. Не, нездарма «прарэсцалі» мы рэспубліку ў пошуках талентаў. Выхаванымі школы былі і лаўрат Міжнароднага конкурсу імя Чайкоўскага Эдуард Мяснісарэў, і маладыя нашы кампазітары Ігар Лучанок, Дамітрый Смольскі, Сяргей Карцэс, і папулярная спявачка Тамара Мяснісарэва...

Я пераходжу плошчу і прыпыняюся пад калонамі кансерваторскага палаца. У храме беларускай музыкі рыхтуюць высокакваліфікаваных спецыялістаў самых розных профіляў. Імі трапляюцца нашы папулярныя выканаўчыя калектывы, музычныя навучальныя ўстановы. Пяты год працуе пры кансерваторыі выканаўча-педагагічная аспірантура. Прафесар музыкі — ішпер і беларускай прафесіі.

Стары будынак побач з кансерваторыяй не вельмі рэспектабельны, але тут размешчана наша старэйшая навучальная ўстанова — буйны Белмузтэхнікум, дыялер Мінска музычна-вучылішча імя Глінкі. Першы яго студэнтамі былі вядомыя дзесяці беларускай музычнай культуры: Л. Александровіч, В. Яфімаў, І. Любан, М. Бергер. І наша кансерваторыя, і наш оперны тэатр, і кампазітарскі саюз пачыналіся адсюль.

Зробім некалькі крокаў убок, на суседнюю вуліцу, завітаем у гарадскую нотна-музычную бібліятэку. Цяжка ўявіць сабе мінскае культурнае жыццё без яе. Створаны вострым галоду назва, бібліятэка хутка заваявала папулярнасць у чытачоў. Загадчыца Іна Сяргееўна Васюкевіч расказвае вам, што на «Дарослым» абанемне нотна-музычным ужо каля дзвюх тысяч чытачоў, на «Дзіцячым» — звыш тысячы, што амаль дзве тысячы чалавек наведваюць пастаянна чытальню залу. Наступнай бібліятэкай камяніцка студэнты, прафесіянальны музыканты, артысты.

І яшчэ адны важны прыпачак на нашым шляху — нотны магазін. Тут куплена добравыдатныя кнігі, што стаяць на паліцах майго бібліятэкі. Ды ці толькі мы адны, музыканты, набываем тут літаратуру! Магазін штодзённа прадае каля 200 зборнікаў. Кожны месяц з Мінска ў розныя куткі краіны адпраўляецца каля 60 пачкаў, галоўным чынам з нотамі беларускіх кампазітараў...

Спынімся, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Я. ЦІЦКОЦКІ, народны артыст СССР.

тарскага палаца знаходзіцца Мінскае музычнае вучылішча, побач — Беларускае дзяржаўнае кансерваторыя. Падарожжа па «музычнай» плошчы мае хочацца, аднак, пачаць з ішага дома, дома, дзе месціцца наш Саюз кампазітараў.

Можна, каму і зласца трохі ўрачыстым гэтае параўнанне, але я, быццам выкасец, камандзір Чырвонай Арміі, называю бы наш дом штабам музычнага жыцця рэспублікі. Беларусь Саюз кампазітараў нештамлікі — у ім усёго сорак чалавек, але за намі — сапраўдная армія. Гэта музычныя работнікі, аматары музыкі, удзельнікі самадзейнасці. Іх у Беларусі дзсяткі тысячы.

Пра жыццё саюза, вядома, лепш за ўсё сказаць словамі, якія прагучалі ў апошнім кампазітарскім з'ездзе: Мінск стаў адным з буйных музычных цэнтраў краіны, у пошуках цікавай музыкі выканаўцы ішпер не абмяноўваў яго.

Аб'ездом плошчу па перыметры. Дом побач з саюзам — у рыхтаванні. Колішня губернарскі палац перабудоваецца. Музычнай школе-дзясцішкола стала цесна, і для яе ўзведзены шасціпавярховы «Палітэкс» у двары. А ў дабудованым трампаў будынкуце на Дзюгубарскай вуліцы выстаўлена павільённа. Восем чаму ператварыў у экспазіцыйную плошчу («самі будзем тут гаспадары», от разгорнемся!) і большасць службовага памяшкання саюза...

Але ранішні зацішак нядаўгі. Уладзіміра Іванавіча шукаюць і патрабуюць тэлефонныя званкі, супрацоўнікі саюза, наведвальнікі.

Адзін з першых — Віталій Сяргеевіч Роголь, наш добры друг з Іркуцка. У літаратуры і мастацтве расказваўся ўжо пра даўнюю сувязь гэтага вядомага сібірскага мастака з Беларусцю. Нядаўна Віталій Сяргеевіч пабываў з дзюма сваімі выстаўкамі ў Віцебску, падарваў гораду шмат, фронты, пахаваных на віцебскай зямлі ў братніх салдацкіх магілах, сустракаўся з адпаведнымі, з моладдзю, з аматарамі мастацтва. А цяпер Роголь — у Мінску. У той дзень, 19 мая, у музеі Айчынай вайны адкрывалася выстаўка яго франтавых малюнкаў, а ў мастацкім салон-магасіне — выстаўка жывапісных работ.

Клопаты пра працэдур адкрыцця гэтых выставак Уладзіміру Іванавічу вельмі прыемныя. У яго і ў іншых нашых мастакоў былі радасныя сустрэчы і шырыя размовы з Роголем у час леташняга фестываля Беларускага мастацтва ў Рэспубліцы Федэрацыі. Ды і наогул Беларусь ахвотна прымае мастакоў з братніх рэспублік, а мастакі Беларусі ахвотна падарожнічаюць па Польшчы і Калінінград, па Сярэдняй Азіі і Далёкім Усходзе. Усё гэсцей і часцей на справядных выстаўках з'яўляюцца работы беларускіх жывапісцаў, графікаў, скульптараў, навіяныя з'явіліся і ў Беларусі.

Ім звычайна ў павязках па неабсяжнасці нашай краіны, у дельцы заручбных педарожжяў. Нават на Кубе, нават у Антарктыдзе і то пабывалі беларускія мастакі.

Няўмоўная проза перапынае лірычны ўстаўны гасця і гаспадароў — Уладзіміра Стальмашона і яго намесніка па рабоце ў праўленні саюза, народнага мастака Беларусі, вядомага скульптара Андрэя Ануфрыевіча Бембеля. Забегаве ўстаўваны і сярдыты за гадзін творчых секцыі (ёсць у саюзе такія пасады) Павел Аляксандравіч Селюбеў: трэба тэрмінова везці на вакзал работы, выбраныя для мастакоўскай справядлівай выставкі мастакоў, якія пачыналіся за мажой, а няма транспарту — дырэктары мастацкага фонду перададзены бригадам, якія займаюцца афармленнем Мінска да 900-гадовага юбілею. А потым нечаканы сорпрыз і з гэтых афарміцельскіх бригад: група членаў мастацкага савета вытворчых майстэрняў Мастацкага фонду перадае кіраўніцтва саюза афіцыйную паперу, што нібыта адна з галоўных бригад робіць сацягоннае афармленне, які гаворыцца, не туды і не так...

А я ж быў на пасяджэнні вельмі нядаўгі! Бо хачецца паслухаць і іншыя цікавыя размовы, якія адбываліся ў той дзень, у сценах саюза. Папырыўшы на пасяджэнні рэдакцыі агітлакаў, што выпускаюцца саюзам. Мічанае, ды і не толькі мічанае, добра ведоць гэтыя дасціпныя і вясёлыя мелюны з вострымі, найчасцей вершаванымі тэкстамі (хача, чаго грахі таіць — здарэецца, што трохі сорамна, як глядзіш, і за ўзровень мелюнка, і за суправяджальны тэкст). Яны выступаюць, але ці ведаеце вы, што плакаты шырока рассяляюцца па рэспубліку? Што 500 прадрэмлюцца, каласавы, установа з'яўляюцца пастаяннымі падпісчыкамі на іх! Што ў адрас рэдакцыі прыходзіць шмат пісем — падпісчыкі і гледчыя падказваюць аўтарам плакатаў тэмы на далейшае.

... Уладзімірам Іванавічам Стальмашонам я развітаўся пад вечар, у час урачыстага адкрыцця другой выставкі Роголя. Сабралася на выставку вельмі многа беларускіх калектываў Віталія Сяргеевіча. Імя сібірскага мастака добра ім вядома, палотны ён прывёз цікава.

Рабочы дзень Стальмашона яшчэ не закончыў. Упердае пленум праўлення Мастацкага фонду — пасяджэнне, на якім размова наўрад ці будзе спакійнай... Пра сваю майстэрню на сёння трэба, вядома, забяць.

Але вочы ў старыні праўлення вясёлыя і бадзёрыя. Харшы быў сёння дзень, звычайны дзень вірлівага і плённага мастацкага жыцця Мінска.

Ул. МЕХАУ.

не вельмі рэспектабельны, але тут размешчана наша старэйшая навучальная ўстанова — буйны Белмузтэхнікум, дыялер Мінска музычна-вучылішча імя Глінкі. Першы яго студэнтамі былі вядомыя дзесяці беларускай музычнай культуры: Л. Александровіч, В. Яфімаў, І. Любан, М. Бергер. І наша кансерваторыя, і наш оперны тэатр, і кампазітарскі саюз пачыналіся адсюль.

Зробім некалькі крокаў убок, на суседнюю вуліцу, завітаем у гарадскую нотна-музычную бібліятэку. Цяжка ўявіць сабе мінскае культурнае жыццё без яе. Створаны вострым галоду назва, бібліятэка хутка заваявала папулярнасць у чытачоў. Загадчыца Іна Сяргееўна Васюкевіч расказвае вам, што на «Дарослым» абанемне нотна-музычным ужо каля дзвюх тысяч чытачоў, на «Дзіцячым» — звыш тысячы, што амаль дзве тысячы чалавек наведваюць пастаянна чытальню залу. Наступнай бібліятэкай камяніцка студэнты, прафесіянальны музыканты, артысты.

І яшчэ адны важны прыпачак на нашым шляху — нотны магазін. Тут куплена добравыдатныя кнігі, што стаяць на паліцах майго бібліятэкі. Ды ці толькі мы адны, музыканты, набываем тут літаратуру! Магазін штодзённа прадае каля 200 зборнікаў. Кожны месяц з Мінска ў розныя куткі краіны адпраўляецца каля 60 пачкаў, галоўным чынам з нотамі беларускіх кампазітараў...

Спынімся, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Я. ЦІЦКОЦКІ, народны артыст СССР.

Сімянікі, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Я. ЦІЦКОЦКІ, народны артыст СССР.

Сімянікі, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Я. ЦІЦКОЦКІ, народны артыст СССР.

Сімянікі, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Я. ЦІЦКОЦКІ, народны артыст СССР.

Сімянікі, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Я. ЦІЦКОЦКІ, народны артыст СССР.

Сімянікі, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Я. ЦІЦКОЦКІ, народны артыст СССР.

Сімянікі, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Я. ЦІЦКОЦКІ, народны артыст СССР.

Сімянікі, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Я. ЦІЦКОЦКІ, народны артыст СССР.

Сімянікі, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Я. ЦІЦКОЦКІ, народны артыст СССР.

Сімянікі, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Сімянікі, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Я. ЦІЦКОЦКІ, народны артыст СССР.

Сімянікі, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Я. ЦІЦКОЦКІ, народны артыст СССР.

Сімянікі, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Я. ЦІЦКОЦКІ, народны артыст СССР.

Сімянікі, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці снілася ім, якім жыццём будзе жыць гэтая плошча праз пяцьдзесят гадоў?

Я. ЦІЦКОЦКІ, народны артыст СССР.

Сімянікі, парэшце, ля афішага шчыта. Што сёння на сцене, што прапаноўваюць артысты слухачам? Оперны тэатр паказвае «Яснае світанне» А. Турчакова, 26-га мая тут ішоў «Пер Гюнт», 27-га пойдзе «Трубадур». На эстрадзе выступаюць лаўрат Усеаўскага конкурсу Віктар Вуцкіч, шматлікія гасці з саюзных рэспублік, Дзяржаўны сімфанічны аркестр іграе перад сельскімі сімфанічнымі тэатрамі М. Чуркіна, М. Аладова, А. Багатырова, Ю. Семіянікі, Д. Камінскага, Г. Вагнера, Я. Глебава. На канцэртных пляцоўках выступаюць Дзяржаўны народны аркестр, Дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны ансамбль танца БССР.

Распавядаю губернарскага дома на галоўнай плошчы старога Мінска паглядзіце стаялі дзе «музыканты» культуры. Ці сні

ЗАУСЁДЫ З ПАРТЫЯЙ, ЗАУСЁДЫ З НАРОДАМ

25 мая ў Вялікім Крамлёўскім палацы працягвае работу IV з'езд пісьменнікаў СССР. Старшыняваючы на ранішнім пасяджэнні К. Сімануў намяніў аб тым, што 25 маі адзначаецца Дзень вызвалення Афрыкі. Дэлегаты і госці з'езду аплашчэннямі выказваюць сваю салідарнасць з народамі кантынента, якія змагаюцца за нацыянальную незалежнасць. Затым працягваюцца спрэчкі па дакладзе. Слова бярэ К. Яшон (Узбекістан). Ён дзякуе партыі і ўраду за высокую ацэнку працы літаратараў — ордэн Леніна, якім узнана годнае месца пісьменнікаў СССР. Гісторыя Узбекіскай літаратуры — непарыўны часткі ўсёй савецкай літаратуры — асветлена жыццёвым метадам сацыялістычнага рэалізму, гаворыць прамоўца. На ўсіх этапах свайго развіцця яна адлюстравала творчы дзеянні народа, ад самаадданую працу, высакорныя якасці савецкага характару. Прамоўца канстатуе бесспрэчнае поспехі Узбекіскай прозы, паэзіі, драматы, але ўказвае і на неадназначнасці. З удзячнасцю адзначае, аб дзейнасці перакладчыкаў, К. Яшон адзначае асобныя слабасці перакладаў, якія не заўсёды адпавядаюць арыгіналу. Ён прапануе дапамагчы рэспубліканскім выдавецтвам у падрыхтоўцы кадраў перакладчыкаў. Аб добрых традыцыях, якія склаўся ў савецка-фінскіх адносінах, гаворыць Марці Лярні (Фінляндыя). Ён спыняецца на задачках, агучаных для ўсіх прагрэсіўных пісьменнікаў: абароне чалавечых каштоўнасцей, адлюстраванні барацьбы за чысты і радасць жыцця чалавека, максімальна мастацкімі і ўражальнымі сродкамі. М. Лярні жадае з'ездзе ўспрымаць, стваральнага духу і добрых рашэнняў. Ад імя Міністэрства абароны СССР і Галоўнага Палітычнага ўпраўлення Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту, ад імя ўсіх савецкіх воінаў будае прытані з'ездзе прывітанне генерал арміі А. Епішаў. Бурнымі праявамі апладысментнаму сустракаюць дэлегаты з'езду Коста Кадзіас (Грэцыя). Ён ішчае сказаць, што маю магчымасць прысутнічаць на IV з'ездзе савецкіх пісьменнікаў, гаворыць ён. У Грэцыі першымі ўсё, што было створана ў галіне мастацтва і навукі. Культурнага жыцця ў Грэцыі цяпер няма. Фашызм ператварыў яе ў краіну ўмогі культуры. Фашысцкі перапарат, учынены 21 красавіка, з'яўляецца актам непракрытага насілля, зроблены ў Еўропе сіламі сусветнай рэакцыі і галоўным чынам мілітарысцкімі коламі ЗША, у мэтах, якія выходзяць за межы Грэцыі. У краіне ўсталявалася дэспатычная форма фашызму. Разам з рабочым класам удар прынялі друк і культура. Літаратурныя часопісы цяпер не выходзяць, выдавецтва зачыненыя, выдавецтва работнікі праследуюцца. Акрамя вядомых палітычных дзеяч, сярод якіх і Маноліс Глеас, арыштаваны многія дзеячы літаратуры і мастацтва. У Грэцыі зноў наспявае рух супраціўлення. Апошнія паведамленні з краіны сведчаць аб стварэнні Адынага нацыянальнага фронту барацьбы супраць дыктатуры. Няма ніякага сумнення ў тым, што асноўны цяжар барацьбы класавая і нацыянальна-дэмакратычная грэчаскага народа. На скарб Коста Кадзіас — з'яўляецца да гасця з'езду старшыняваючы К. Сімануў. Я, думаю, што вы знойдце магчымасць перадаць туды, у Грэцыю, што дэлегаты і госці з'езду, стаячы прывітанні вас з трыбуны, выказваючы годны сваё спачуванне народу Грэцыі, які змагаецца, і інашчым да новаспечанага грэчаскага фашызму. Расказаў аб ператворанай Кастрычніцкай туркменскай зямлі, аб духоўным узлёце яе людзей пачаў сваю прамоў К. Кербобаеў (Туркменія). Спыхваючы на дзесяцігоддзі туркменскай нацыянальнай літаратуры, прамоўца адзначае, што дзеяч не паказваў асаваданне жанравай разнастайнасцю, у тым ліку такой складанай формай, як раман. К. Кербобаеў станоўча ацаніў прыток маладых свежых сіл у літаратуру і адначасова падзяліўся з дэлегатамі з'езду сваёй заклапочанасцю тым, што некаторыя кнігі маладых падобна адна адна на адну не толькі па тэматыцы, але і па меры выкладання. На трыбуне — лаўраат Міжнароднай Ленінскай прэміі «За ўмацаванне міру паміж народамі» Пабла Неруды (Чылі). У памятнай форме ён расказаў аб тым, што ўпершыню наведаў Саветы Саюз у дні святкавання 150-годдзя дзень нараджэння А. С. Пушкіна і засведчыў, што савецкая літаратура на працягу ўсіх гадоў ідэяльна працягвала і развівала пушкінскія традыцыі. Савецкія пісьменнікі глыбока нацыянальны і ў той жа час на радасць шчодрыя ў адносінах культуры іншых краін. Пісьменнікі, народнасны рэвалюцыя, зробілі ўсё, каб кніга стала любімай і паважанай ўсім. Наш з'езд — у цэнтры ўвагі сусветнай культуры, заявіў у сваёй прамоўе А. Ціманен

(РСФСР). Імяна ад нас, савецкіх пісьменнікаў, чакаюць адказу, з ім быць мастаку ў абстаноўцы складанай барацьбы ў сучаснай свеце. Характарызоўчы сучасны стан каральскай літаратуры, прамоўца канстатуе, што нягледзячы на маладосць, яна даўно перайшла геаграфічныя і тэматычныя граніцы рэспублікі. Кнігі каральскай пісьменнікаў выходзяць на розных мовах нашай краіны і выходзяць у цэнтральныя выдавецтва Масквы і Ленінграда. Пасля кароткага перапынку, старшыняваючы М. Ібрагімаў дае слова М. Грыбачову (Масква). Аратар перасерагае сваіх таварышаў па збор ад залішняй дабрадушнасці. Ён гаворыць аб напружанай абстаноўцы, якая склаўся ў свеце, аб тым, што ўсё мацней адуваецца пах паруху. Пры гэтых умовах пазіцыя не можа апыцца толькі святло і дабро, замоўчваючы пра злыя сілы, што лютоўць на планеце. З прытанінем да з'езду з'яўляецца Іожаф Дарваш (Венгрыя). Ад імя і па даручэнню венгерскіх пісьменнікаў са шчырай брацкай любоўю, гаворыць ён, вітае вас, дэлегатаў IV з'езду савецкіх пісьменнікаў. Давольна жадаюць кожнаму, дазваляючы пісьменніку далейшы творчы поспеху. Прыміце таксама сардэчнае вішаванні з выкладу ўзнагароджанага Саюза пісьменнікаў СССР ордэна Леніна. Іожаф Дарваш падмае ў сваім выступленні важнае пытанне аб адназначнасці «за чалавека, за перамогу ідэй гуманізму, за будучае чалавечтва». Венгерскі пісьменнік падкрэслівае неабходнасць на высокім мастацкім узроўні адлюстраванні рэальнасці ператворанага грамадства. Пісьменнік дае прамоўца што такая пазіцыя адпавядае ідэям, пад знакам якіх праходзіць работа гэтага з'езду. — Ідэям Кастрычніцкай рэвалюцыі і Леніна. К. Сімануў (Масква) у сваім выступленні ўдзяліў вялікую ўвагу рабочае савета па ваенна-мастацкай літаратуры Саюза пісьменнікаў, таму, што імя лічуніх літаратараў пра Вялікую Айчынную вайну. Ён закрануў рад вострых пытанняў, якія дазваляюць асветліць мінулае вайны ў сучаснай савецкай літаратуры. Прамоўца гаворыць аб задачках ваенна-патрыятычнага выхавання моладзі, усебаковай падрыхтоўкі яе да абароны Радзімы. Мы — сведкі таго, што ў Еўропе оную наступае фашызм, сказаў К. Сімануў. Пра гэта красамоўна гавораць адряджэнні фашысцкай партыі ў Заходняй Германіі і падзеі ў Грэцыі. Ва ўсіх сусветных пісьменнікаў свету цяпер няма дзюх дамак аб тым, што фашызм быў і стаяць галоўным ворагам культуры. Ці не час нам, пісьменнікам, склаціць у Еўропе новы фронт дзеяч культуры і ўзняць свой гнёны голас супраць наступлення фашызму. З'езд вітае Джазэф Норг (ЗША). Я пераканаў, сказаў ён, што праўду пра сённяшняю Амерыку трэба шукаць на вуліцах Нью-Йорка і Сан-Францыска, дзе 15 красавіка адбыліся грамадзянскія дэманстрацыі. Там можна было убачыць сілы руху, народнага ініцыятыўнага пісьменнікаў і мастакоў, якія працягваюць супраць вайны ў В'етнаме. Паводле слоў прамоўцы, многія амерыканскія прышлі да пераканання, што цяпер няма больш неадкладнай справы, чым выступленні супраць вайны. Вітаючы савецкіх пісьменнікаў, Захарыя Станку (Румынія) падкрэсліў сувязь паміж з'ездам савецкіх літаратараў і вялікай гадавінай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Сувязь гэта, паводле яго слоў, «такія ж арганічная, які самі законы прыроды». Большую частку сваёй прамоўцы госьць з Румыніі прысвяціў ролі пісьменніка ў фарміраванні новага чалавека. Паўвекі гісторыя Савецкай дзяржавы, гаворыць ён, стварыла новыя пісьменнікаў, які маральна адказны перад сваім народам і перад чалавечтвам. Роль пісьменніка, аднаго ідэям марксісма-ленінізма, няспына ўзрастае. Да таго часу, пакуль свеце праганяюць не толькі разнагалосі, але і бомбы, пакуль імперыялізм не спыніць сваё варварскае дзеянне ў В'етнаме, наша слова павінна ў поўную сілу, гучаць у падтрымку прыгнечаных народаў, у абарону міру і будучыні. Удзяльнік усёх чатырох пісьменніцкіх з'ездаў А. Суркоў (Масква) гаворыць аб тым, што будучаю праўдзіннаю трэба больш сур'язна і актыўна з'яўляць духу нашымі творцамі пачынаючы ад арганізацыі, дзейнасцю часопісаў, якія напіраюць развіццё літаратуры. Прамоўца намяніў аб рашэннях Канферэнцыі ўраўнаважанага сацыялістычнага рабочых партыі ў Карлівых Варах, аб неабходнасці ўлічваць іх у міжнароднай дзейнасці Саюза пісьменнікаў СССР. Выступае Халду Танер (Турцыя). Кемаль Атачор, чыё імя з'яўляецца сімвалам вызваленчай барацьбы народаў Блізкага Усходу супраць імперыялізму, гаворыць ён, накіраваў сваёй блізкага сябра пісьменніка Януба Надры Караосман-оглу на першы з'езд савецкіх пісьменнікаў, якім кіраваў Максім Горкі. Цяпер перад вамі другі турэцкі пісьменнік, які прыбыў на IV з'езд, што суаў па часу з 50-га гадавінай рэвалюцыі. І які прадстаўляе Турцыю Атачора, Турцыю міралюбі-

ворыць, што савецкая літаратура «заяла ў Чэхаславакіі дастойна і відае месца. Творы савецкіх пісьменнікаў з'явіліся для нас пасланцамі вялікага мастацтва, выразнікамі глыбокай праўды, сапраўднага натхнення і свабоднай творчасці. Ён адзначае, што наш час, бесспрэчна, характарызуецца прыкметнай дыферэнцыяльнай літаратура, літаратурных і эстэтычных тэорыяў у розных сацыялістычных краінах. Літаратуры, якія ствараюцца ў Савецкім Саюзе, у Югаславіі, у Чэхаславакіі, у Польшчы, на Кубе, — гэта не аднакавыя літаратуры. І ў той жа час, гаворыць Іржы Шатола, гэта сацыялістычны літаратуры. Міжз'ездаўскі перыяд быў перыядам выключнага творчага ўздыму для татарскай літаратуры, заявіў у сваёй прамоўе М. Аміраў (РСФСР). Сама рэчаіснасць натхняе пісьменніка на вялікі сучасны творца. Письменница перасерагае сваіх таварышаў ад «віруса» лагізму. Гаты «вірус» асабліва шкодна для маладога пакалення, для тых, каго выхоўвае наша літаратура. Бурнымі апладысментамі сустракаюць дэлегаты і госці з'езду прадстаўніца пісьменніка германскага Ветнама Нгуен Дынь Тхі (ДРВ). Перадаўшы сардэчнае прывітанне ад літаратараў Ветнама, ад удзячных в'етнамскіх чытачоў — воінаў і апалячэнцаў, рабочых, сялян і інтэлігенцыі, конакоў і дзяўчат, якія з вайноўкамі, з рыдзюнкамі і кірмамі ідуць на фронт, Нгуен Дынь Тхі заявіў: — Сёння савецкія кнігі і кнігі з іншых краін — цудоўныя творы чалавечай розуму і таленту — сталі духоўнай абаронай нашага народа, які змагаецца супраць амерыканскіх агрэсараў. Герой нашых кніг — савецкія людзі, людзі ў самым высокім значэнні гэтага слова жывуць і змагаюцца побач з намі. В'етнамскі пісьменнік падрабязна расказаў сваім сябрам, савецкім пісьменнікам, аб тым, як змагаецца народ Ветнама за свабоду і незалежнасць сваёй радзімы, аб тым, што пісьменнікі, амерыкі, мастакі, кампазітары, калі трэба, таксама беручы ў рукі вінтоўку. Ён дзякуе дзеячам сусветнай культуры за іх рашучае асуджэнне злачынстваў амерыканскіх агрэсараў і дапамогу, якую яны аказваюць В'етнаму. Выступае японскі пісьменнік Хідао Адагэры. Мы, японскія літаратуры, гаворыць ён, прыбылі для таго, каб тут, на IV з'ездзе пісьменнікаў СССР, выказаць нашу глыбокую павагу і падтрымку нашаму салідарнасці з савецкімі пісьменнікамі і прагрэсіўнымі літаратараў Усёго свету ў Японіі, гэтак жа як і ва ўсім свеце, савецкая літаратура заваявала любоў шырокіх народных мас, інтэлігенцыі, прадфэліяльных пісьменнікаў. Разважваючы аб трыюмфам савецкай пісьменніцкай і нававукавай, літаратурнай і музычнай. А. Капцэлаў гаварыць аб значэнні раманаў на гісторыя-рэвалюцыйныя тэмы, выказаў пажаданне, каб больш выпускалі ўспамінаў удзельнікаў рэвалюцыйных падаў. На гэтым вітаныя пасаджэнне закончылася. 26 мая ў Вялікім Крамлёўскім палацы працягвае работу IV з'езд пісьменнікаў СССР. Старшыняваючы В. Кажунін каў. Працягваючы спрэчкі, І. Ашанін (Масква) прысягнуў сваё выступленне песняй паэзіі. Мы прыехалі на ваш з'езд, каб выказаць нашу гарачую любоў да савецкай літаратуры, гаворыць Георгій Джагараў (Балгарыя). Мы прыехалі на ваш з'езд, працягвае прамоўца, пад уражэннем памятай падзеі. Усяго дзят тыдні назад таварышы Тодар Жыўкаў і Л. І. Браньнеў падпісалі новы дагавор аб дружбе, супраціўленні і ўзаемадапамоце паміж нашымі народамі. Гэты дагавор будзе мець асаблівую сілу ў той галіне, дзе судараняюцца душы нашых брацкіх народаў, — у галіне літаратуры. Георгій Джагараў гаворыць аб значэнні савецкай літаратуры ў сусветным літаратурным працэсе і падкрэслівае яе ўплыў, яе прыклад для развіцця балгарскай літаратуры. Пра велізарную роллю савецкай літаратуры ў папярэнні самых гуманічных ідэй стагоддзя гаварыла В. Кетліска (Ленінград). Галоўны заслугі яе пісьменніка лічыць выхаванне ў радзім чалавека разумення свайго ролі ў свеце. На нашым 50-гадовым шляху мы заўсёды былі на пароднім краі, заўсёды

памыталі аб велізарнай адказнасці пісьменніка перад грамадствам. Письменница перасерагае сваіх таварышаў яшчэ больш энергічна ўзняць свой голас у абарону В'етнама, у абарону грэчаскага народа, на якога ўзняў руку фашызм. У гэты юбілейны год, азароны імям Леніна, нас зьявляюць асабліва моцныя савецкія кнігі, гаворыць Марыя Тэрэза Леон (Дынь Тхі (ДРВ)). Перадаўшы сардэчнае прывітанне ад літаратараў Ветнама, ад удзячных в'етнамскіх чытачоў — воінаў і апалячэнцаў, рабочых, сялян і інтэлігенцыі, конакоў і дзяўчат, якія з вайноўкамі, з рыдзюнкамі і кірмамі ідуць на фронт, Нгуен Дынь Тхі заявіў: — Сёння савецкія кнігі і кнігі з іншых краін — цудоўныя творы чалавечай розуму і таленту — сталі духоўнай абаронай нашага народа, які змагаецца супраць амерыканскіх агрэсараў. Герой нашых кніг — савецкія людзі, людзі ў самым высокім значэнні гэтага слова жывуць і змагаюцца побач з намі. В'етнамскі пісьменнік падрабязна расказаў сваім сябрам, савецкім пісьменнікам, аб тым, як змагаецца народ Ветнама за свабоду і незалежнасць сваёй радзімы, аб тым, што пісьменнікі, амерыкі, мастакі, кампазітары, калі трэба, таксама беручы ў рукі вінтоўку. Ён дзякуе дзеячам сусветнай культуры за іх рашучае асуджэнне злачынстваў амерыканскіх агрэсараў і дапамогу, якую яны аказваюць В'етнаму. Выступае японскі пісьменнік Хідао Адагэры. Мы, японскія літаратуры, гаворыць ён, прыбылі для таго, каб тут, на IV з'ездзе пісьменнікаў СССР, выказаць нашу глыбокую павагу і падтрымку нашаму салідарнасці з савецкімі пісьменнікамі і прагрэсіўнымі літаратараў Усёго свету ў Японіі, гэтак жа як і ва ўсім свеце, савецкая літаратура заваявала любоў шырокіх народных мас, інтэлігенцыі, прадфэліяльных пісьменнікаў. Разважваючы аб трыюмфам савецкай пісьменніцкай і нававукавай, літаратурнай і музычнай. А. Капцэлаў гаварыць аб значэнні раманаў на гісторыя-рэвалюцыйныя тэмы, выказаў пажаданне, каб больш выпускалі ўспамінаў удзельнікаў рэвалюцыйных падаў. На гэтым вітаныя пасаджэнне закончылася. 26 мая ў Вялікім Крамлёўскім палацы працягвае работу IV з'езд пісьменнікаў СССР. Старшыняваючы В. Кажунін каў. Працягваючы спрэчкі, І. Ашанін (Масква) прысягнуў сваё выступленне песняй паэзіі. Мы прыехалі на ваш з'езд, каб выказаць нашу гарачую любоў да савецкай літаратуры, гаворыць Георгій Джагараў (Балгарыя). Мы прыехалі на ваш з'езд, працягвае прамоўца, пад уражэннем памятай падзеі. Усяго дзят тыдні назад таварышы Тодар Жыўкаў і Л. І. Браньнеў падпісалі новы дагавор аб дружбе, супраціўленні і ўзаемадапамоце паміж нашымі народамі. Гэты дагавор будзе мець асаблівую сілу ў той галіне, дзе судараняюцца душы нашых брацкіх народаў, — у галіне літаратуры. Георгій Джагараў гаворыць аб значэнні савецкай літаратуры ў сусветным літаратурным працэсе і падкрэслівае яе ўплыў, яе прыклад для развіцця балгарскай літаратуры. Пра велізарную роллю савецкай літаратуры ў папярэнні самых гуманічных ідэй стагоддзя гаварыла В. Кетліска (Ленінград). Галоўны заслугі яе пісьменніка лічыць выхаванне ў радзім чалавека разумення свайго ролі ў свеце. На нашым 50-гадовым шляху мы заўсёды былі на пароднім краі, заўсёды

ворыць, што савецкая літаратура «заяла ў Чэхаславакіі дастойна і відае месца. Творы савецкіх пісьменнікаў з'явіліся для нас пасланцамі вялікага мастацтва, выразнікамі глыбокай праўды, сапраўднага натхнення і свабоднай творчасці. Ён адзначае, што наш час, бесспрэчна, характарызуецца прыкметнай дыферэнцыяльнай літаратура, літаратурных і эстэтычных тэорыяў у розных сацыялістычных краінах. Літаратуры, якія ствараюцца ў Савецкім Саюзе, у Югаславіі, у Чэхаславакіі, у Польшчы, на Кубе, — гэта не аднакавыя літаратуры. І ў той жа час, гаворыць Іржы Шатола, гэта сацыялістычны літаратуры. Міжз'ездаўскі перыяд быў перыядам выключнага творчага ўздыму для татарскай літаратуры, заявіў у сваёй прамоўе М. Аміраў (РСФСР). Сама рэчаіснасць натхняе пісьменніка на вялікі сучасны творца. Письменница перасерагае сваіх таварышаў ад «віруса» лагізму. Гаты «вірус» асабліва шкодна для маладога пакалення, для тых, каго выхоўвае наша літаратура. Бурнымі апладысментамі сустракаюць дэлегаты і госці з'езду прадстаўніца пісьменніка германскага Ветнама Нгуен Дынь Тхі (ДРВ). Перадаўшы сардэчнае прывітанне ад літаратараў Ветнама, ад удзячных в'етнамскіх чытачоў — воінаў і апалячэнцаў, рабочых, сялян і інтэлігенцыі, конакоў і дзяўчат, якія з вайноўкамі, з рыдзюнкамі і кірмамі ідуць на фронт, Нгуен Дынь Тхі заявіў: — Сёння савецкія кнігі і кнігі з іншых краін — цудоўныя творы чалавечай розуму і таленту — сталі духоўнай абаронай нашага народа, які змагаецца супраць амерыканскіх агрэсараў. Герой нашых кніг — савецкія людзі, людзі ў самым высокім значэнні гэтага слова жывуць і змагаюцца побач з намі. В'етнамскі пісьменнік падрабязна расказаў сваім сябрам, савецкім пісьменнікам, аб тым, як змагаецца народ Ветнама за свабоду і незалежнасць сваёй радзімы, аб тым, што пісьменнікі, амерыкі, мастакі, кампазітары, калі трэба, таксама беручы ў рукі вінтоўку. Ён дзякуе дзеячам сусветнай культуры за іх рашучае асуджэнне злачынстваў амерыканскіх агрэсараў і дапамогу, якую яны аказваюць В'етнаму. Выступае японскі пісьменнік Хідао Адагэры. Мы, японскія літаратуры, гаворыць ён, прыбылі для таго, каб тут, на IV з'ездзе пісьменнікаў СССР, выказаць нашу глыбокую павагу і падтрымку нашаму салідарнасці з савецкімі пісьменнікамі і прагрэсіўнымі літаратараў Усёго свету ў Японіі, гэтак жа як і ва ўсім свеце, савецкая літаратура заваявала любоў шырокіх народных мас, інтэлігенцыі, прадфэліяльных пісьменнікаў. Разважваючы аб трыюмфам савецкай пісьменніцкай і нававукавай, літаратурнай і музычнай. А. Капцэлаў гаварыць аб значэнні раманаў на гісторыя-рэвалюцыйныя тэмы, выказаў пажаданне, каб больш выпускалі ўспамінаў удзельнікаў рэвалюцыйных падаў. На гэтым вітаныя пасаджэнне закончылася. 26 мая ў Вялікім Крамлёўскім палацы працягвае работу IV з'езд пісьменнікаў СССР. Старшыняваючы В. Кажунін каў. Працягваючы спрэчкі, І. Ашанін (Масква) прысягнуў сваё выступленне песняй паэзіі. Мы прыехалі на ваш з'езд, каб выказаць нашу гарачую любоў да савецкай літаратуры, гаворыць Георгій Джагараў (Балгарыя). Мы прыехалі на ваш з'езд, працягвае прамоўца, пад уражэннем памятай падзеі. Усяго дзят тыдні назад таварышы Тодар Жыўкаў і Л. І. Браньнеў падпісалі новы дагавор аб дружбе, супраціўленні і ўзаемадапамоце паміж нашымі народамі. Гэты дагавор будзе мець асаблівую сілу ў той галіне, дзе судараняюцца душы нашых брацкіх народаў, — у галіне літаратуры. Георгій Джагараў гаворыць аб значэнні савецкай літаратуры ў сусветным літаратурным працэсе і падкрэслівае яе ўплыў, яе прыклад для развіцця балгарскай літаратуры. Пра велізарную роллю савецкай літаратуры ў папярэнні самых гуманічных ідэй стагоддзя гаварыла В. Кетліска (Ленінград). Галоўны заслугі яе пісьменніка лічыць выхаванне ў радзім чалавека разумення свайго ролі ў свеце. На нашым 50-гадовым шляху мы заўсёды былі на пароднім краі, заўсёды

У зале пасяджэнняў з'езду. Госці пісьменніцкага форума — грэчаскі пісьменнік Коста Кадзіас (у цэнтры) са сваімі сябрамі Антэасам Петрасам (злева) і Александрэпуласам Міцасам.

ніх сувязях, што існуюць паміж рускай і індыйскай культурай. Карла Леві (Італія) перадаў удзельнікам з'езду брацкае і гарачае прывітанне ад пісьменнікаў, мастакоў, дзеячоў культуры і навукі Італіі, ад тых, хто прадстаўляе усё самае перадавое і свабоднае ў народзе яго краіны. Кастрычніцкая рэвалюцыя, сказаў ён, бесспрэчна, была самым велізарным адкрыццём у гісторыі — адкрыццём чалавека, які пазнаў самага сябе, адкрыццём яго свабоды. Значную частку сваёй прамоўцы італьянскі пісьменнік прысвяціў сусветнаму значэнню Кастрычніцкай рэвалюцыі. Пасля невялікага перапынку пасаджэнне з'езду працягваюцца. Цяпер сустракаюць дэлегаты і госці кіраўнікоў Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада, якія з'явіліся ва ўрадавых ложах. Слова даецца галоўнаму рэдактару «Літаратурнай газеты» А. Чакоўскаму. З'езд блізі да завяршэння, гаворыць ён. Што ўтойваць, нашы зарубежныя «заклятыя сябры» ускладаюць на яго немалыя надзеі. Цяпер, бадай, ім давядзецца назваць свае сачыненні не інакш, як «Рабітва надзеі» або «Страхаванні ішоў». Чаму ж, у канчатковым выніку, іх надзеі не спраўдзіліся? Гэта глумачыцца адначасно савецкіх пісьменнікаў камуністычным ідэалам, здзігнаючы нашы літаратуры са справнай партыі і народа. На пытанне — куды ішці і з кім, заявіў А. Чакоўскі пад апладысментнаму залю, савецкія пісьменнікі адказваюць: да камунізма, разам з партыяй. Прамоўца спыніўся на важных праблемах развіцця савецкай літаратуры. А. Чакоўскі ахарактарызаваў затым некаторыя асаблівасці сучаснай ідэяльнай барацьбы. Аглядваючыся з вяршні 50-годдзя на пройзены шлях, сказаў А. Чакоўскі ў заключэнне, мы ганарымся тым, што наш народ мае не толькі магутную індустрыю, баскарыні каласнага пал, але і сваю родную літаратуру, якая нахняла яго на творчую працу, якая была з партыяй заўсёды — і ў дні суровых выпрабаваўняў. Мы добра ўваўляем гісторыю нашай краіны, нашага народа, гаворыць М. Ціхануў (Масква). Мы памятаем яе ў кожнай кропачцы тых першых дзён, калі нараджаўся новы лад, калі нараджалася першыя старонкі першых радкі савецкай літаратуры. Мы памятаем словы Леніна аб тым, ідз з гэтай часу ўсе чужыя стхнуць, усенародным забыткам і ніколі больш не будзе ператвораны ў сродак не будучы аднаго эксплуатацыі. Імяна тады людзі аддавалі справе рэвалюцыі ўсе свае сілы — велізарныя, неацэнныя. Імяна таму мы змаглі пераўтварыць зямлю, яе нетры, заяваўшы космас. Без гэтага шляху, пройзенага сумесна з народам, сумесна з партыяй, наша савецкая літаратура не была б такой, якой яна стала — з'явіў новай, здзіўляючай, магутнай і неабдымнай. На з'ездзе, гаворыць М. Ціхануў, ішла размова аб тым, які не хатае нам прытоку талентаў. Трэба памятаць, што не хатае нам тых соцыяў і соцыяў саўдзельцаў, якія не аярнуліся з па-

лёў бітваў, чыё імяны значацца толькі на памятных дошках і на старонках зборнікаў, якія выйшлі на свет. Гэтыя маладыя абрабавалі з сабою ў салдацкія маргілы таленты, якія не паспелі расквітнець... Нашы маладыя таварышчы-літаратуры маюць патрэбу ў пастаяннай дапамозе, у сяброўскай парадзе. Мы ведаем, што малады пісьменнік мае права на эксперымент. Ён павінен шукаць, але і знаходзіць новае — новую вобразнасць, новую выразныя сродкі... Прамоўца прапануе, у прыватнасці, устагнавіць прэміі Саюза пісьменнікаў СССР маладым літаратарам за лепшую кнігу года. Апладысментнаму сустракаюць удзельнікі з'езду пісьменніка Фан Ты (Паўднёвы В'етнам). Багацім рэвалюцыйнага зместу савецкай літаратуры адкрыла новую эру ў гісторыі сусветнай літаратуры, гаворыць ён. «Май» Горкага, «Як гартаваць сталь» Астроўскага, анішчальны вершы Маякоўскага — для нас сёння — самыя падымаючы і злабодзённыя радкі. Амерыканскія агрэсары хочучы патапіць мой народ у агні і крыві заахочылі вайны. Азьяраўчы агрэсары выкарыстоўваюць усё віды бомб і снарадаў, але яны непазбежна будуць ішчы глыбей тануць у вогненным моры народнай вайны. Наш народ не стане на калені перад ворагам! У адной руцэ яраю! у другой — вінтоўку. Гэта не проста лозунг, гэта ўклад нашага жыцця, працяглае Фан Ты. Народна-вызваленчая барацьба — школа фарміравання нашых пісьменнікаў. Высокая ідэянасць і патрыятызм — асноўныя рысы нашай літаратуры. Ён ураваў з'ездзе сяг Нацыянальнага Фронту Вызвалення Паўднёвага В'етнама. В. Кажунін каў дае слова Старшні Прэзідыяма Вярхоўнага Савета СССР М. В. Падгорнаму. М. В. Падгорны звяртаецца да дэлегатаў і гасцей з'езду з прамавай і ўрачыма дэлеганцкім Савецкай пісьменніцкай ордэн Леніна. Тчуць буньня, працягваюць апладысменты. Са словам удзячнасці Камуністычнай партыі і Савецкаму ўраду ад імя савецкіх пісьменнікаў выступае першы сакратар правлення Саюза пісьменнікаў СССР К. Федзін. Старшыняваючы аб'яўляе, што ў адрэ з'езду паступіла шмат павітанальных тэлеграм, пісем ад калектываў рабочых, ад устаноў культуры, грамадскіх арганізацый, навуковых устаноў, воінскіх часцей і ад чытачоў. У адрэ з'езду паступілі таксама прывітанні ад базальскага пісьменніка Юржы Амагу, амерыканскага пісьменніка Пілія Хельман, генеральнага сакратара асацыяцыі афра-азіяцкіх пісьменнікаў Юсефа Э-Сібаі, венецальскага пісьменніка Карла Агуста Ляона. — Давольна ад імя нашага з'езду, — гаворыць старшыня, — савецкія падзякаваць усім, хто даслаў нам свае павітанні, і пажадаць ім творчых поспехаў. У спрэчках выступіла 63 прамоўцаў. З'езд прымае рашэнне спыніць спрэчкі. Старшыняваючы паведамляе, што дакладчыкі адмовіліся ад заключных слоў. Сёння IV з'езд пісьменнікаў СССР працягвае сваю работу.

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАНШЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: З. І. АЗГУР, Г. М. БУРАЎКІН [намеснік галоўнага рэдактара], А. І. БУТАКО, К. П. ГУДАРЭВІЧ, Т. А. ДУБОВА, Г. М. ЗАГАРОДНІ, В. УЛ. ІВАШЫН, А. М. КАШКУРЭВІЧ, В. Б. ЛАДЫГІНА, П. М. МАКАЛЬ, А. Н. МАРШОВІЧ, Р. К. САБАЛЕНКА, Л. А. САНКОВА, З. Ф. СТОМА, М. Г. ТКАЧОУ, Р. Р. ШЫРМА.
«Літаратура і мастацтва» выходзіць у аўтаран і пятніцу.
НАШ АДРАС І ТЭЛЕФОНЫ: г. Мінск, вул. Захарова, 19. Тэлефоны: прыёмная рэдакцыі — 3-24-61, намесніка галоўнага рэдактара — 3-25-25, аддзяленне сакратара — 3-24-04, аддзела літаратуры — 3-21-52, аддзела тэатра, кіно і музыкі — 3-24-62, аддзела выдання мастацтва, архітэктуры і вытворчых эстэтыкі — 3-24-62, аддзела публіцыстыкі — 3-22-04, аддзела культуры — 3-22-04, аддзела інфармацыі — 3-44-04, нараспаздаўчых пунктаў у Гомелі — 2-70-63, выдавецтва — 6-25-15, бухгалтэрыя — 6-25-07.
«Літаратура і искусство» — орган Міністэрства культуры і правлення Саюза пісьмателів ВССР, Мінск.
Друкіра выдывецтва «Звезда». Індэкс 63856. АТ 13458